

Çocuk Güvenliği
Yaralanmaların ve
Zehirlenmelerin Önleneesi
Güvenlik Kontrol Listesi

Hazırlayan: Prof. Dr. Serpil UĞUR BAYSAL
İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul

GÜVENLİK KONTROL LİSTESİNİN KULLANIMI

Bu kontrol listesini, çocuğunuzun yaşadığı her yerde yaralanma ve zehirlenme riskini değerlendirmek için kullanabilirsiniz. İlk uygulamada önerilen gözlem yaklaşık bir saat sürer. Ancak, zamanla alışarak daha az süre harcayacaksınız.

Her soruyu yanıtlayınız. Yanıtları daire içine alarak işaretleyiniz. Yanıtınız “Güvenli Değil” ise güvenliği sağlayacak önerilere uyunuz.

Listenin sonunda, kazayı/yaralanmayı önlemek, en aza indirebilmek üzere ev içinde/ev dışında gereksinim duyabileceğiniz araç- gereçlerin listesi yer almaktadır.

KAZAYA UĞRAMAMAK,
YARALANMAMAK HER ÇOCUĞUN
HAKKIDIR!

Güvenlik Kontrol Listesi			
		Güvenli	Güvenli değil
ARAÇLARDA GÜVENLİK			
1.	Siz ve sizinle arabada yolculuk eden herkes yolculuk boyunca emniyet kemeri takıyor mu?	Evet	Hayır
2.	Arabada çocuklar arka koltukta mı yolculuk ediyor? Bir çocuk için araçta en güvenilir yer arka koltuktur.	Evet	Hayır
3.	Yolculukta bebekler için bebek tipi güvenlik koltuğu kullanıyorsanız, yönü aracın arkasına bakacak şekilde mi? Güvenlik koltuğunu ön koltuğa yerleştirmeyiniz.	Evet	Hayır
4.	İki yönlü de yerleştirilebilen bir araba güvenlik koltuğu kullanıyorsanız üreticinin açıklamalarına uyuyor musunuz? Güvenlik koltuğunun yönünü öne döndürmek için çocuğun ağırlığının en az 8-9 kg olmasını ve desteksiz oturabilmesini bekleyiniz.	Evet	Hayır
5.	Bir yaşından büyük çocuğunuz için araba güvenlik koltuğu kullanıyorsanız En az 8- 9 kg olan çocuklar için mi? Daima öne bakar pozisyonda mı?	Evet Evet	Hayır Hayır
6.	Destek tipi güvenlik koltuğu kullanılmaya başlanmışsa; Çocuk yeterince büyük mü? (en az 13 kg)	Evet	Hayır

	Üç noktalı koltuk kemeri (omuzlarda ve karında) kullanılıyor mu?	Evet	Hayır
7.	Çocuklar araba koltuğunda tam olarak korunuyor mu?	Evet	Hayır
8.	Büyük çocuklarda araçlarda takılan emniyet kemeri doğru yerde ve sağlam mı? Kemer doğru yerde yerleştirdiniz mi? Sıkı olup olmadığını koltuğu ileri ve geri çekerek kontrol ettiniz mi?	Evet Evet Evet	Hayır Hayır Hayır
9.	Çocuğun boyu ve ağırlığı (boyu en az 145-150 cm olmalı) standart bir emniyet kemeri kullanmaya uygun mu? Kemer tam olarak uyana kadar çocuğu destek tipi güvenlik koltuğu ile yükseltmek iyi bir çözümdür.	Evet	Hayır

		Güvenli	Güvenli değil
EVDE VE KAPALI YERLERDE GÜVENLİK			
1.	Telefonun üzerinde acil telefon numaralarının yazılı olduğu bir etiket var mı? Ambulans, polis, itfaiye, hastane ya da doktorun, bölgenizdeki zehir danışma merkezinin ve sizin telefon numaranız telefonunuzun yanında hazır bulunmalıdır. Zehir Danışma Merkezi: Ücretsiz telefon hattı: 114	Evet	Hayır
2.	Evde yangın / duman alarmı var mı? Varsa, çalışır durumda ve doğru yerleştirilmiş mi? Her katta var mı? Her ay kontrol edilip yılda iki kez pilleri değiştiriliyor mu?	Evet Evet Evet Evet	Hayır Hayır Hayır Hayır
3.	Binanın yangın ve diğer acil durumlarda kullanılabilecek iki çıkışı var mı? Acil durumlarda yaşamsal önem taşır.	Evet	Hayır
4.	Yangında kaçış planı yapıldı ve prova edildi mi?	Evet	Hayır
5.	Her çocuk, elbiseleri tutuşursa, alevleri söndürmek için “dur, yere uzan ve yuvarlan” uygulamasını nasıl yapacağını biliyor mu?	Evet	Hayır
6.	Sağlam bir yangın söndürücü var mı? (Küçük bir yangını söndürmek ya da kaçış yolunu açmak için)	Evet	Hayır

7.	Çevrede sigara içilmiyor ya da yanık sigara, kibrit ve çakmaklar çocukların çevresinde bulunmuyor .	Evet	Hayır
8.	Bütün soba ve ısıtıcılar kağıt ve mobilyalardan en az 90 cm uzağa konmuş mu?	Evet	Hayır
9.	Bütün sobalar çocukların dokunamayacağı bir durumda mı? Bacalar sık temizleniyor mu?	Evet Evet	Hayır Hayır
10.	Elektrik için uygulama ve uzatma kabloları aşınmamış ya da fazla yüklenmemiş durumda mı?	Evet	Hayır
11.	Kullanıldığı zaman elektrik kabloları çocukların ulaşamayacağı yerde mi? Kullanımdaki elektrik kablolarını emen ya da ısırarak çocuklarda ciddi elektrik yanıkları olabilmektedir.	Evet	Hayır
12.	Bütün elektrik çıkışlarına plastik priz kapakları yerleştirildi mi? Priz kapakları, çocuğun açıkta kalmış bir prizin içine ya da açıktaki uzatma kablosunun çıkışına bir cisim sokmasını engeller.	Evet	Hayır
13.	Bebek yüksek bir yerde iken (alt değiştirme masası gibi) daima bir eliniz bebeğinizde mi?	Evet	Hayır
14.	Çocuklar bebek sandalyesinde, masada ya da diğer yüksek yerlerde asla yalnız bırakılmıyor.	Evet	Hayır

15.	Bebek karyolası güvenli mi? Karyola ve yatak arasında iki parmaktan fazla boşluk yok; yatak karyolaya rahat bir şekilde uyuyor mu? Uygun olmayan bir karyola ile yatak arasında bebeğin başı ve uzuvları sıkışabilir. Bebekler her zaman sırt üstü yatırılmalıdır. Parmaklıkların arası beş- altı cm ya da yaklaşık iki parmak genişliğinden az mı?	Evet Evet Evet Evet	Hayır Hayır Hayır Hayır
16.	Gözlenemeyen ya da güvensiz alanlara açılan kapılar kapalı ve kilitli mi?	Evet	Hayır
17.	Merdiven, tırabzan üstleri, eşikler ve balkon parmaklıkları sağlam mı?	Evet	Hayır
18.	Giriş ve hol, düşmeleri önlemek için yeterli aydınlatılıyor mu?	Evet	Hayır
19.	Zeminler düzgün; kaygan değil; kilim ve yolluklar kaygan zeminde değil, ayağa takılmıyor.	Evet	Hayır
20.	Evlerde merdiven girişlerini çocuklar için kapatan kapı var mı? Geniş aralıklı, akordeon tipi kapılar kullanılmamalıdır; çocukların başı sıkışabilir ve boğulabilirler.	Evet	Hayır
21.	Çocuğunuz yürüteç kullanıyor mu? Kullanmayınız.	Hayır	Evet
22.	Zemin katın üzerindeki pencereler çocukların düşmeyeceği şekilde güvenli mi?	Evet	Hayır

23.	İlaçlar ve vitaminler çocuğun açamayacağı kutularda ve çocukların ulaşamayacağı yerlerde saklanıyor mu? Çocuklar yetişkinlere öykünürler; şeker görünümündeki ilaçları yemek isterler. Çocuklarınızın yanında ilaç içmeyiniz.	Evet	Hayır
24.	Temizlik ürünleri çocukların göremeyeceği ve ulaşamayacağı biçimde mi saklanıyor? Tüm kimyasal ürünleri orijinal kutularında, yüksek yerlerde mi bulunduruyorsunuz? Zehirli maddeler için en iyi depolama yeri yüksek, kilitli bir dolaptır. Temizlik ürünlerini yiyeceklerden ayrı bir yerde mi saklıyorsunuz?	Evet Evet Evet	Hayır Hayır Hayır
25.	Tehlikeli olabilecek maddelerin konduğu dolaplar çocukların ulaşabileceği yerde ise üzerinde kilit var mı? Temizlik ürünleri, ilaçlar, alkol, bıçaklar, silahlar, kibritler ve tamir gereçleri çocuklar için tehlikelidir.	Evet	Hayır
26.	Böcek öldürücüler, sadece çocukların erişemeyeceği ve yiyeceklerle doğrudan temas olmayan yerlere uygulanıyor.	Evet	Hayır
27.	Bozuk paralar, takılar ve tuşları kolayca yutulabilecek hesap makineleri çocukların ulaşamayacağı yerde mi?	Evet	Hayır
28.	Oyuncaklar, bir çocuğun ağzına sığmayacak kadar büyük ve tıkanmaya	Evet	Hayır

	sebeup olabilecek küçük, çıkarılabilen parçaları yok.		
29.	Çocuklar tehlikeli ürünlerin genellikle depolandığı yer olan bodruma ya da garaja girebiliyorlar mı? Bodrum/garaj kapısına 150 cm yüksekliğe çengel kilit takılmalıdır.	Hayır	Evet
30.	Zararlı olabilecek bitkiler çocukların ulaşamayacağı yerde mi? Çiçeklerin ve bitkilerin çoğu, yenirse zararlıdır. Zehir danışma merkezine danışınız. Zehirli bitkiler evin içinde ya da dışında, çocukların bulunduğu alanlarda bulunmamalıdır.	Evet	Hayır
31.	Duvar da ya da mobilyaların üzerinde kabaran, dökülen ya da soyulan boya var mı? Boyalar, kurşun zehirlenmesine yol açabilir. Kuşku varsa çocuğunuza kurşun zehirlenmesi açısından test yaptırınız.	Hayır	Evet
32.	Oyuncak sandıkları kapaksız ya da kapakları hafif mi? Ya da, güvenli kapanan menteşeleri var mı? Aniden düşen bir kapak boğulmaya ya da baş- boyun yaralanmasına neden olabilir.	Evet	Hayır

		Güvenli	Güvenli değil
MUTFAKTA GÜVENLİK			
1.	Çay- kahve, diğer sıcak sıvılar ve yiyecekler çocukların ulaşamayacağı yerlere konuyor mu? Siz ve çocuğa bakan birey; -Sıcak sıvı ya da yiyecekleri taşıırken kucacağınızda, yanınızda çocuk oluyor mu? Sıcak maddeleri çocuğunuzla birlikte taşımayınız; ayrı taşıyınız, iki kez gelip gidiniz. -Sıcak sıvıları ve yiyecekleri masanın kenarından uzağa koyuyor musunuz? -Birden çekilince masanın üzerindeki sıcak yiyecek ve içecekler dökülebileceği için masa örtüsü kullanmıyor musunuz? -Yemek pişirirken çocukları güvenli bir yerde mi tutuyorsunuz? -Mümkün olduğu kadar ocağın arka bölümlerinde yemek pişiriyor, kapların kulplarını ocağın arka tarafına döndürüyor musunuz? -Çocuğun kullanabileceği sandalyeleri oaktan uzağa koyuyor musunuz? -Isıtılmış yiyeceklerle bebeği beslemeden önce sıcaklığını kontrol ediyor musunuz? -Çocuklarınıza “sıcak” kelimesinin anlamını öğretiyor musunuz?	Evet Hayır Evet Evet Evet Evet Evet Evet Evet	Hayır Evet Hayır Hayır Hayır Hayır Hayır Hayır Hayır
2.	Çocuğun tıkanmasına neden olabilecek yiyecek ve küçük parçalar (şişirilmemiş balon dahil) çocukların ulaşamayacağı yerde mi?	Evet	Hayır

3.	Bıçaklar ve diğer keskin cisimler çocukların ulaşamayacağı yerde mi?	Evet	Hayır
----	--	------	-------

		Güvenli	Güvenli değil
BANYODA GÜVENLİK			
1.	Bebeler ve küçük çocuklar küvette oldukları zaman daima bir yetişkin tarafından bakılıyor mu? Çocuklar birkaç dakikada, birkaç parmak derinliğindeki suda boğulabilirler. Kendi kendilerine sıcak suyu açarak yanabilirler. Su dolu kovalar da tehlikelidir.	Evet	Hayır
2.	Küvetin içinde kaymayı önleyen bir yaygı var mı?	Evet	Hayır
3.	Merkezi su ısıtıcı güvenli bir sıcaklığa ayarlı mı?	Evet	Hayır
4.	Elektrikli gereçler (radyo, saç kurutucusu, ısıtıcı, vb) banyonun dışında ya da fişleri çekilmiş, sudan uzakta ve çocukların ulaşamayacağı yerde mi? Elektrikli araçlar fişleri takılı iken çocuğun bulunduğu küvete ya da çocuğun kullandığı lavaboya düşerse ciddi elektrik çarpmasına ya da ölüme neden olabilir.	Evet	Hayır
5.	Ev temizlik ürünleri çocukların ulaşamayacağı bir dolapta kilitli mi?	Evet	Hayır

		Güvenli	Güvenli değil
ATEŞLİ SİLAHLAR			
1.	-Evde ateşli silah bulunuyor mu? -Dolu değil ya da kurşunlardan ayrı bir yerde mi? -Evdeki çocuklar ve ergenler tarafından kolay bulunamaz -Emniyet kilidi takılı mı?	Hayır Evet Evet Evet	Evet Hayır Hayır Hayır

		Güvenli	Güvenli değil
AÇIK YERLERDE GÜVENLİK			
1.	Oyun alanının donanımı güvenli mi? Montajı üreticinin talimatına uygun olarak, doğru şekilde yapıldı mı?	Evet Evet	Hayır Hayır
2.	Çocuk güvenli olarak bisiklete binmeye hazır mı? - Uygun büyüklükte bir bisiklete yolun sağ yanında mı biniyor? - Koruyucu bir başlık (kask) giyiyor mu? - Bilmediği, ödünç alınmış bir bisiklete biniyor mu? - İki çocuk birlikte biniyorlar mı?	Evet Evet Evet Hayır Hayır	Hayır Hayır Hayır Evet Evet
3.	Çocukların havai fişek, maytapla oynamalarına izin veriyor musunuz?	Hayır	Evet
4.	Çocuklar paten kullanırken uygun bir şekilde korunuyor mu? Kask, dizlik, dirseklik takıyor mu? Trafığın olmadığı park ve patinaj yerlerinde mi kayıyor? Cesur ve akrobatik kayma tekniklerini gerçekleştiriyor mu?	Evet Evet Hayır Hayır	Hayır Hayır Evet Evet
5.	Çocuk kızak ya da kar diski üzerinde kayarken uygun bir şekilde korunuyor mu? İyi bir direksiyon mekanizması olan ve keskin kenarları olmayan sağlam bir kızak mı kullanıyor? Sadece gün ışığında ve güvenli, görülebilen, motorlu taşıtlardan uzak bir alanda mı kayıyor? Buz tutmuş gölette kayıyor mu?	Evet Evet Evet Hayır	Hayır Hayır Hayır Evet

	Kızağı nasıl döndürebileceğini ve durdurabileceğini biliyor mu?	Evet	Hayır
6.	Çocuk temas sporlarına katılırken uygun bir şekilde korunuyor mu? Uygun biçimde yetişkin talimatını ve bakımını sağlıyor musunuz? Çocuklar uygun kilo ve boydakilerle mi eşleştiriliyor? Çocuğa uygun güvenlik aksesuarları var mı? (göz koruyucu, kask, ağız koruyucu gibi).	Evet Evet Evet Evet	Hayır Hayır Hayır Hayır
7.	Çocuk hayvan ısırıklarından titiz bir şekilde korunuyor mu? Çocuk yeterince büyüüp hayvanlara nasıl davranılacağını anlayıncaya kadar evcil hayvan edinmeyi erteliyor musunuz? Evcil hayvanlar hastalıksız mı? Sağlık kontrolleri ve aşıları yapıyor mu? Çocuğa hayvana nasıl dokunup bakacağını öğretiyor musunuz? Çocuğa yabancı hayvanlardan, özellikle vahşi, hasta ve yaralı olanlardan sakınmasını öğretiyor musunuz? Çocuğa hayvanların kavgalarını, tanıdık bir hayvan olsa bile ayırmaya çalışmamasını öğretiyor musunuz? Köpeklerin araçları kovaladığı yerlere çocuğunuzun bisikletle gitmemesini sağlıyor musunuz? Çocuğu bölgedeki tehlikeli ve sinirli hayvanlar konusunda uyarıyor ve ona bu	Evet Evet Evet Evet Evet Evet Evet	Hayır Hayır Hayır Hayır Hayır Hayır Hayır

	hayvanların bulunabileceği ev ya da avlulara girmekten kaçınmasını öğretiyor musunuz?	Evet	Hayır
8.	Çevrenizde yüzme havuzu ve altı yaşın altında çocuklar var mı? Çocuğunuz havuzda yüzüyorsa: Yüzme sırasında her zaman bir yetişkin tarafından bakılıyor mu? Havuzun çevresi 120-150 cm yükseklikte ya da daha yüksek bir çitle tamamen kapalı mı? Bütün çit kapıları kendiliğinden kapanıyor ve kilitleniyor mu? Yüzme bitiminde çocukların yüzme giysilerini çıkartıp günlük giysilerini giydiliyor ve oyuncaklarını havuz alanından uzaklaştırıyor musunuz? 12 yaş ve üzerindeki tüm aile bireyleri temel yaşam desteği uygulamasını biliyor mu?	Hayır Evet Evet Evet Evet Evet	Evet Hayır Hayır Hayır Hayır Hayır
9.	Çocuk güvenli bir biçimde yüzmeye hazır mı? Bir çocuğun yalnız ve denetimsiz yüzmesine asla izin vermeminiz.	Evet	Hayır

Ev içinde ve ev dışında güvenlik açısından gerekli olabilecek araç-gereç

Ev içinde

- Çocukları elektrik yaralanmalarından korumak için elektrik çıkışlarına plastik kapaklar

- İlaçlar, ev temizlik ürünleri, bıçak gibi kesici- delici aletlerin çocuklardan uzak tutulması için dolaplara kilitler

-Acil durumlarda aranacak telefon numaralarının listelenmesi için telefonun yanına yapıştırılacak etiket

-Erken uyarı sağlayarak yangından olabilecek ölümleri azaltmak için: duman alarmı

-Haşlanma yanıklarını önlemek için banyo suyunun sıcaklığını gösteren sıcak su termometresi

-Tehlikeli maddelerin sıklıkla depolandığı yüklük ya da bodrum kapısında çocukların erişemeyeceği yüksekliğe konulacak bir çengel kilit

- Küçük bir yangını söndürmek için yangın söndürücü

Ev dışında

- Çocuklar için yaş grubuna uygun araba güvenlik koltuğu

- Bisiklet kullanan çocuklar için koruyucu başlık (kask)

-Paten kullanan çocukları yaralanmalardan korumak için kask, dizlik, dirseklik

Kaynaklar:

Uğur Baysal S. Çocuk Güvenliği: Yaralanmaların ve Zehirlenmelerin Önlenmesi. Güvenlik Kontrol Listesi. Türkiye Klinikleri J Pediatr Sci 2015;11(4):92-7.

<https://www.cdc.gov/injury-violence-prevention/>

<https://www.safekids.org/parents-guide-child-safety>